

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. VI. In quo subjectetur originale peccatum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

Nec obstat quod illæ formalitates non realiter, sed virtualiter tantum inter se distinguantur: quia ut ait D. Thomas qu. 1. de malo art. 4. ad 1. *Idem secundum diversa potest esse culpa & pœna, non tamen secundum idem.*

142. Dices primò: Culpa non est à Deo: Sed privatio iustitiæ originalis, ut subjicientis mentem Deo ut ultimo fini, ab ipso causatur: Ergo non habet rationem culpæ. Minor probatur: Iustitia originalis, ut subjiciens mentem hominis Deo ut ultimo fini, est habitus pendens à Deo in fieri & conservari: Ergo carentia illius est à Deo subtrahente auxilium, quo producat vel conservetur.

143. Respondeo quod quamvis carentia iustitiæ originalis ut subjicientis mentem Deo, physice sumpta, seu ut proveniens ex subtractione auxiliij divini, sit à Deo, quia sub hac ratione est tantum pœna, cum propter culpam Deus subtrahat tale auxilium; carentia tamen iustitiæ originalis ut subjicientis mentem Deo, moraliter spectata, & ut volita voluntate capitis, sub qua tantum ratione potest dici culpa, non est à Deo, quia ut voluntaria sequitur ad actum voluntatis Adami, non prout ille actus erat à Deo efficiente, sed in quantum erat à voluntate Adæ deficiente.

144. Si dicas secundò, pœnam debere præsupponere culpam: respondetur quod etiam privatio physica iustitiæ originalis, quæ est pœna peccati originalis, præsupponit eandem privationem ut voluntariam, sub qua formalitate habet rationem culpæ: prius enim est nostro modo intelligendi privationem illam voluntariam esse voluntate nostri capitis, quàm illam infligi à Deo; idèò namque Deus nobis nascentibus subtrahit auxilium iustitiæ originalis productivum, quia voluntate primi parentis voluimus iustitiæ originali privari.

145. Ex his inferes, ad rectè concipiendum totum culpæ originalis processum, quatuor esse distinguenda signa seu instantia rationis. In primis enim concipere debemus puerum sub debito habendi gratiam ex pacto in paradiso inito inter Deum & Adamum. Deinde intelligere debemus, peccatum Adami respicere hunc puerum tanquam membrum ipsius Adami, & causare in ipso aversionem voluntariam à Deo ut ultimo fine, seu voluntariam privationem subjectionis debitæ ipsi Deo, in qua originalis culpa formaliter consistit. Tertiò intelligendus est idem puer, ratione utriusque peccati, tum Adami, tum proprii, indignus ut Deus ipsi gratiam promissam conferat, subindeque dignus ut denegetur ei ipsa gratia, quatenus est bona eidem puero, ordinaturque ad illum perficiendum. Denique intelligere debemus, Deum, utroque peccato ad punitionem pueri provocatum, denegare suum concursum collativum gratiæ, & hac denegatione causare ipsius gratiæ privationem, non prout hæc privatio tollit subjectionem debitam Deo, sed ut tollit perfectionem promissam & debitam puero, illumque in seipso perficientem, quo pacto talis privatio habet rationem pœnæ.

146. Dices: In illo secundo instanti, seu signo rationis, in quo intelligimus peccatum actuale Adami causare in puero privationem subjectionis ad Deum, etiam intelligimus Deum ut negantem concursum collativum gratiæ, atque adeò ut punientem puerum per talem negationem; aliàs deberemus tunc concipere Deum gratiam infundentem: Ergo tam citò concipimus pue-

Tom. III.

rum affici privatione gratiæ ut pœnâ, quàm affici privatione illius ut culpâ.

Respondeo in tali signo nihil concipi de Deo, sed ab eo præscindi; unde neque concipimus illum ut negantem concursum gratiæ, neque ut illam influentem, sed solum concipimus id quod ex parte pueri se tenet, & quod ex peccato Adami accepit; quod verò propter hoc Deus denegat gratiam, & hac denegatione seu privatione puerum puniat, pertinet ad signa sequentia.

ARTICVLVS VI.

In quo subijctetur originale peccatum?

S. I.

Quibusdam præmissis difficultas resolvitur.

NOTANDVM primò, quod aliquid potest esse in alio tripliciter: vel sicut in causa principali, ut filius in patre: vel sicut in causa instrumentali, ut filius in femine patris: vel sicut forma in subiecto, ut albedo in pariete, aut cæcitas in oculo, eo modo quo privatio dicitur habere subiectum.

Notandum secundò, peccatum originale posse considerari dupliciter, nempe formaliter & quoad essentiam culpæ, seu quantum ad malitiam primariam & constitutivam; & effectivè quantum ad proprietates, & effectus ex ipso derivatos, qui in ipso de materiali & secundariò importantur. His præmissis.

Dico primò, peccatum originale esse in Adamo sicut in causa principali, & in femine sicut in causa instrumentali. Ita D. Thomas hic qu. 83. art. 1. in corp. ubi sic ait: *Peccatum originale omnium hominum fuit quidem in ipso Adam sicut in prima causa principali, secundum illud Apostoli ad Roman. 5. In quo omnes peccaverunt. In femine autem corporali est peccatum originale sicut in causa instrumentali, eò quòd per virtutem activam seminis traducitur peccatum originale in prolem simul cum natura humana.* Ex quibus sufficienter probata manet nostra conclusio. Unde

Dico secundò, peccatum originale prius & immediatius recipi in essentia animæ, quàm in ejus potentis; imò si quoad essentiam & rationem formalem culpæ consideretur, recipi in sola essentia animæ; in potentis verò solum ratione proprietatum, vel effectuum ex ipso procedentium inveniri.

Prima pars est D. Thomæ qu. 4. de malo art. 4. & hic qu. 83. art. 2. ubi eam duplici ratione demonstrat. Prima quam habet in corpore, sic potest proponi. Peccatum originale per originem seu generationem ex Adamo traducitur in posteros: Sed origo seu generatio prius attingit animam ut terminum, quàm potentias illius: Ergo prius hoc peccatum inhæret animæ, quàm ejus potentis.

Hæc ratio D. Thomæ displicet Vazquezio: Tum quia anima rationalis, cum non educatur è sinu materiæ, sed à Deo immediatè procedat, non est terminus generationis, sed creationis. Tum etiam, quia si peccatum originale, eò quòd per generationem traducatur, deberet esse prius in eo quod immediatius generationem terminat, sequeretur illud immediatè recipi in toto composito: hoc enim, & non anima, immediatè per generationem attingitur.

K k k ij

53. Sed hæc frivola sunt, & vim rationis D. Thomæ non infirmant, sed confirmant. Ad primum enim facile respondetur, quod quamvis anima non terminet generationem ut terminus per illam productus, eam tamen terminat ut terminus per illam corpori unitus; aliàs homo non generaret hominem, si suâ actione nec effectivè, nec unitivè animam rationalem attingeret.

Ad secundum dicatur, D. Thomam non fecisse comparationem inter primò & secundò terminans generationem absolute, sed inter subjecta quæ culpæ capacia sunt; & quia compositum secundum se totum non est capax culpæ, sed secundum partem principalem, quæ est anima rationalis, ut probavit art. 1. ubi carnem excludit à contractione culpæ originalis secundum essentiam culpæ, ratio adducta probat peccatum originale recipi immediatè in essentia animæ, non verò in toto composito, vel in potentiis ejus. Unde sic proponi & illustrari potest ratio D. Thomæ. Inter partes hominis, quæ sunt culpæ capaces, illud prius recipit in se culpam originalem, quod prius per generationem corpori unitur: Sed prius unitur corpori per generationem anima rationalis secundum essentiam, quàm secundum potentias; cum inter corpus & animam nulla mediet potentia, inter potentias autem & corpus mediet anima ut subjectum & principium potentiarum: Ergo culpa originalis prius & immediatius recipitur in essentia animæ, quàm in ejus potentiis.

54. Confirmatur: Parvulus qui concipitur, prius naturâ intelligitur habere animam quàm potentias: Sed in illo priori anima est infecta peccato originali, cum sit actu pars filij Adæ; unde si de potentia absoluta ab essentia animæ potentiæ non resultarent, ille parvulus non propterea à culpa originali esset immunis, sed eo ipso quod per generationem fieret membrum Adæ, tali peccato inficeretur: Ergo prius naturâ peccatum originale recipitur in essentia animæ, quàm in ejus potentiis.

55. Secunda ratio D. Thomæ sumitur ex resp. ad 2. & sic potest formari. Idem est subjectum privationis, & formæ quæ privat, nam v. g. cæcitas est in oculo, in quo subjectatur potentia visiva: Sed anima est immediatum subjectum formæ, quæ privat peccatum originale, nimirum originalis justitiæ: Ergo & peccati originalis. Minor probatur: nam ut ibidem ait S. Doctor, *Originalis justitia pertinebat primordialiter ad essentiam anime, erat enim donum divinitus datum humane nature, quam per prius respicit essentia anime quàm potentia.* Adde quod justitia originalis, ut supra dicebamus, essentialiter & in recto gratiam sanctificantem importabat: Sed gratia sanctificans in essentia animæ immediatè recipitur: Ergo & originalis justitia.

56. Ex quo probata manet secunda pars conclusionis: Nam gratia habitualis secundum suam essentiam solum in anima residet, in potentiis autem secundum proprietates & virtutes ab ipsa dimanantes existit: Ergo pariter essentia culpæ originalis in essentia animæ recipitur; in potentiis autem, ratione proprietatum, vel effectuum ex ipsa procedentium invenitur.

57. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Quamvis in justificatione infundantur gratia & dona, ut per illam anima exornetur, & per hæc eleventur potentia; essentia tamen formæ justificantis in gratia habituali animam exornante

adæquatè consistit; aliàs forma nos justificans non esset una, sed multiplex, contra id quod definit Tridentinum sess. 6. cap. 7. ubi ait quod *unica causa formalis nostre justificationis est justitia Dei, non quâ ipse justus est, sed quâ nos justos facit &c.* Ergo pariter, quamvis anima & potentiæ inficiantur per culpam originalem, essentia tamen illius adæquatè in animæ infectione consistit; infectiones autem seu deordinationes potentiarum, secundariò tantum ad illam veluti ejus proprietates pertinent.

S. II.

Solvuntur objectiones.

OBJECIES primò contra primam partem hujus conclusionis, cum Scoto in 2. dist. 32. Anima secundum se non est susceptiva culpæ, sed solum mediâ voluntate: Ergo culpa originalis prius & immediatius non recipitur in essentia animæ, quàm in ejus potentiis. Consequentia manifesta est, Antecedens probatur: tum quia omne peccatum essentialiter est voluntarium: tum etiam quia dicit deformitatem à lege, quæ non potest inesse animæ, nisi mediâ voluntate, cum non nisi illâ mediante, legis obligationi subesse possit.

R. spondeo cum Cajetano, Antecedens esse verum de culpa actuali, non autem de habituali: cum enim anima secundum suam essentiam rationalis & spiritualis sit, & radix omnium actuum moralium, bonorum & malorum, non est cur ex hac parte repugnet illi esse immediatum subjectum alicujus quod sit moraliter malum: unde si est aliquid peccatum, quod in ipsa non possit immediatè subjectari, provenit non ex eo quod est culpa seu malitia moralis, sed ex eo quod est operatio, & ideo ablatâ ratione operationis à culpa, sicut auferitur in peccato habituali, sive originali, sive personali, nihil obstat quominus culpa immediatè subjectetur in essentia animæ. Ad primam probationem in contrariū, dicendum est peccatum habituale esse voluntarium per modum termini, non per modum actus: licet autem id quod est voluntarium terminativè, debeat animæ competere mediâ voluntate propria, vel capitæ, ut causa efficiente, non tamen mediâ voluntate concurrente in ratione subjecti. Ad secundam probationem eadem distinctione utendum est: quando enim dicitur quod deformitas à lege habitualiter permanens post peccatum, non inest animæ nisi mediâ voluntate, hoc falsum est, si sensus sit non inesse nisi mediâ voluntate concurrente in ratione subjecti; verum autem, si intelligatur eam non in esse nisi mediâ voluntate ut causâ efficiente; ex eo enim quod voluntas deviat à divina lege per suum actum, resultat prædicta deformitas in anima permanens habitualiter.

Objicies secundò: Ex D. Thoma hic quæ 82. art. 3. *Privatio originalis justitiæ, per quam voluntas subdebat Deo, est formale in peccato originali.* Sed privatio justitiæ originalis, ut subjicientis voluntatem Deo, residet in voluntate: Ergo peccatum originale, quantum ad formale, in voluntate residet, non verò in essentia animæ.

R. spondeo D. Thomam non loqui hic de subjectione formali voluntatis ad Deum ut ultimum finem, quæ est à charitate, sed de sub-

jectione primaria & radicali, quæ est à gratia A
sanctificante, existente in essentia animæ, in-
deque medio habitu charitatis influente volun-
tati rectitudinem, quâ illam Deo ut ultimo fini
subjicit. Unde ibidem observat Caietanus, D.
Thomam nunquam dixisse, quod formale pec-
cati originalis sit privatio rectitudinis aut subje-
ctionis voluntatis, sed dixit esse privationem ori-
ginalis justitiæ, per quam voluntas subdebat
Deo, ut insinuaret talem locutionem transiti-
vam esse, & se loqui de subjectione causali &
radicali voluntatis, quæ est à gratia sanctifican-
te, non verò de proxima & formali, quæ est
ab habitu charitatis: quapropter in aliis locis
supra adductis, S. Doctor, loco voluntatis, po-
nit mentem, quæ primariò dicit ipsam animam.

ARTICVLVS VII.

*An pueri cum solo originali decedentes sub-
cant pœnam gehennæ & combustionis ater-
næ, vel saltem aliquam ex pœna damni
tristitiæ patiantur?*

S. I.

*Premittitur quod apud omnes est certum, &
referuntur sententiæ.*

162. CERTVM & indubitatum est apud Catho-
licos, infantes decedentes sine baptismo,
& cum solo originali peccato ex hac vita mi-
grantes, pœnâ damni, consistente in carentia
visionis intuitivæ Dei, de facto puniri. Id enim
apertè ex Scriptura colligitur, Joan. 3. *Nisi
quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto,
non potest introire in regnum Dei*: Et I. ad Co-
rinth. 2. *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita in
Christo omnes vivificabuntur*: id est, nemo à
morte contracta per Adamum liberatur, nisi
Christo ut capiti uniatur; quæ unio non fit nisi
per baptismum, per quem Christo incorporamur,
& membra ejus efficiamur. Idem definit
Synodus Palæstina, seu Diospolitana, ut testa-
tur S. August. lib. de gestis Pelagii cap. 8. &
Epist. 106. Synodus etiam Carthagenensis & Mi-
levitana apud eundem Epist. 90. & 92. & Tri-
dentinum sess. 5. in decreto de peccato origin.
can. 4. & 5. Favent etiam SS. Patres, illi præ-
cipuè qui restiterunt hæresi Pelagianæ, cujus
unum ex præcipuis dogmatibus hoc erat: *Infan-
tes, tamen non baptizati, vitam æternam
habent*. Denique id ratio suadet: Nam sine gra-
tia gratum faciente nemo potest videre Deum:
Atqui parvuli cum peccato originali deceden-
tes, gratiâ gratum faciente præditi non sunt,
sed eâ in pœnam talis peccati privantur: Ergo
puniuntur pœnâ damni, in carentia visionis in-
tuitivæ Dei consistente. Minor est certa, Major
probatur. Visio Dei est actus supernaturalis per-
fectus, imò & omnium perfectissimus: Sed actus
supernaturalis non potest, connaturaliter saltem,
elici sine natura ejusdem ordinis, ut in tractatu
de gratia ostendimus: Ergo sine gratia gratum
faciente, quæ est natura ordinis supernaturalis,
& quæ in illo ordine gerit vices substantiæ, &
principii radicalis actuum supernaturalium,
nemo potest videre Deum.

163. In hoc, ut dixi, conveniunt omnes Catholici

contra Pelagianos. Sed difficultas est & contro-
versia inter Theologos, an parvuli cum solo
originali peccato decedentes, præter pœnam il-
lam damni, in carentia visionis Dei consisten-
tem, pœnam aliquam sensus patiantur, aut sal-
tem an ipsa pœna damni, quam patiuntur, sit
illis causa alicujus mœstitiæ vel doloris? In cu-
jus difficultatis resolutione quatuor invenio di-
versas Authorum sententiæ.

164. Prima asserit parvulos decedentes sine bap-
tismo, & cum solo peccato originali ex hac vita
migrantes, non solum in perpetuum Dei visio-
ne privari, sed etiam pœnâ ignis æterni puniri,
minùs tamen quàm adultos damnatos, eò quòd
leviori culpâ adstringantur. Ita docent Grego-
rius Ariminensis in 2. dist. 30. & 31. Driedo lib.
1. de gratia & lib. arbit. tract. 3. cap. 2. & pro-
babile reputat Albertus magnus in summa tract.
18. Pro hac etiam sententiâ acriter pugnat Flo-
rentius Conrius Minorita, in tractatu edito ad
calcem libri Jansenii, *De statu parvulorum sine
baptismo decedentium ex hac vita, secundum
mentem B. Augustini*, & ab eodem Jansenio
approbato atque laudato lib. 2. de statu naturæ
lapsæ cap. 25. in fine. Quo in tractatu contendit
Author ille oppositam sententiâ, quam à quin-
gentis ferè annis omnes ferè amplectuntur
Theologi, esse Pelagianam, & peccatum ori-
ginale penitus evacuari.

165. Secunda docet parvulos in peccato originali
decedentes, nullâ quidem pœnâ sensus fore
plectendos, aliquam tamen tristitiâ de amissi-
one suæ beatitudinis habituros; quæ tristitiâ
pertinet ad ipsam pœnam damni. Hanc tenent
Abulensis super cap. 25. Matth. qu. 666. & 671.
Bellarminus tomo 1. lib. 6. de amissione gratiæ
& statu peccati, cap. 6. & 7. Valentia tomò 2.
disp. 6. qu. 17. puncto 4. & probabilem censent
Soto, Zumel, Curiel, & alii.

166. Tertia existimat quòd illi parvuli privantur
quidem in pœnam peccati originalis beatitudi-
ne supernaturali, in clara Dei visione consisten-
te, non tamen beatitudine naturali, sita in co-
gnitione & dilectione Dei ut Authoris naturæ;
& addit quod post diem judicii illi super faciem
teatræ veluti in paradiso quodam terrestri habitabunt,
pleni sapientiâ, & virtutibus moralibus
instructi, & quòd Angelorum consortio, ac
visitationibus, ex quibus magnum percipient
solatium, sæpè fruuntur. Ita Catharinus libro de
statu parvulorum decedentium sine baptismo,
Albertus Campensis contro. 1. de peccato origi-
gin. proximè ad finem, Hieronymus Savanarola
in libro de triumpho crucis. Eamque sententi-
am probabilem putant Salmeron in cap. 5. ad
Roman. disput. 48. Salas, & alii ex Recentio-
ribus.

167. Ultima & vera sententiâ defendit parvulos in
peccato originali decedentes, pœnâ quidem
damni, in carentia notitiæ intuitivæ Dei, na-
turalisque beatitudinis consistente, puniri; non
tamen pœnâ sensus, aut interiore dolore seu
tristitiâ, ex carentia boni amissi causatâ. Hanc
quoad omnes partes tenent communiter Scho-
lastici cum Magistro in 2. dist. 33. & D. Thoma
ibidem qu. 1. art. 1. & 2. & ad Annibal. dist. 34.
qu. unic. art. 4. & qu. 5. de malo art. 2. Unde sit